AKIL, BİLİM VE KÜLTÜR DERGİSİ | KASIM 2026 | ÖZEL SAYI: 01

MİRAS

3.997 KİTAP VE KIRMIZI KALEM

Çankaya Kütüphanesi'nin Sırları

GARDIROPTAKİ DİPLOMASİ

Bir Centilmenin Stil Kodları

ÜÇGENİN ADINI KİM KOYDU?

Dil Tasarımcısı Olarak Atatürk

10 KASIM ÖZEL DOSYASI

Bir Dahinin Zihin Haritası

ISSN 1923-1881

150 TL

9 771923 188229

ALTINYILDIZ CLASSICS

Zarafet, Bir Mirastır.

Geleneksel terzilik ustalığı, modern çizgilerle buluşuyor.

altinyildizclassics.com | **Sonbahar / Kış Koleksiyonu**

İÇİNDEKİLER

BAŞLARKEN

05 İÇİNDEKİLER

07 EDİTÖRÜN NOTU & KÜNYE

ODAK & BİYOGRAFİ

05 BİR CENTİLMENİN ANATOMİSİ
Gardıroptaki Diplomasi

07 ÜÇGENİN ADINI KİM KOYDU?
Bir Dil ve Bilim Tasarımcısı Olarak Atatürk

09 SATIR ARALARINDAKİ ZİHİN
3.997 Kitap, Çankaya Kütüphanesi ve Kırmızı Kalem

11 SAAT 20.00'DEN SONRA ÇANKAYA
Akşam Sofraları: Bir Fikir Laboratuvarı ve Entelektüel Akademi

KÜLTÜR, VİZYON & YAŞAM

13 GÜNLÜK RUTİN: FOKS, KAHVE VE VALS
Atatürk'ün 24 Saati

14 BOZKIRDA BİR VAHA: ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ
Cumhuriyetin Tarım, Mimari ve Üretim Devrimi

15 ZAMANIN TANIKLARI
Özel Koleksiyon: Cep Saati, Baston ve İmzalı Dolma Kalem

16 DÜNYA BASININDA ATATÜRK
Time Kapakları ve Yabancı Manşetler Arşivi

17 KAVRAMSAL KAPANIŞ
Manevi Miras: Akıl, İlim ve Özgür Düşünce

18 KAYNAKÇA

editörün notu

Sevgili **MİRAS** Okuyucuları Merhaba,

Cumhuriyetimizin ve ortak hafızamızın en değerli mirasını sayfalarımıza taşıdığımız **ilk sayımızla** buluşmanın gururunu yaşıyoruz.

Tarihsel bir figürü ezberlenmiş kalıplarla anmanın ötesine geçmek istedik. **Mustafa Kemal Atatürk**'ü yalnızca bir asker ve devlet adamı olarak değil; bir entelektüel, dil tasarımcısı ve vizyoner bir lider olarak yeniden keşfetmek, **MİRAS**'ın temel çıkış noktası oldu.

"Gardıroptaki Diplomasi" dosyamızda kıyafet tercihlerindeki modernleşme mesajlarını incelerken; ***"Üçgenin Adını Kim Koydu?"*** çalışmamızda Türkçeye kazandırdığı bilimsel kavramlara odaklandık. Çankaya Kütüphanesi'ndeki 3.997 kitabın kenarına düştüğü notlardan, Atatürk Orman Çiftliği'ndeki üretim hamlesine kadar zengin bir seçki hazırladık.

Bu sayfalarda yalnızca geçmişi okumayacak; bugüne ve geleceğe yön veren akıl, bilim ve estetik anlayışının nasıl harmanlandığına tanık olacaksınız.

Arşivinizde özel bir yer edineceğine inandığımız bu sayının ortaya çıkmasında emeği geçen ekibimize ve rehberlik eden hocalarımıza içtenlikle teşekkür ederiz.

Tuana Ertuğrul
Editör

MİRAS
AKIL, BİLİM VE KÜLTÜR DERGİSİ
Sayı: 01 | Kasım 2026

İmtiyaz Sahibi
Sevda Yayla

Genel Yayın Yönetmeni
Ayfer Özdemir

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Bertuğ Uzun

Görsel Yönetmen / Grafik Tasarım
Bahri Talha Bilgi

Yayın Kurulu / Editörler
Tuana Ertuğrul
Bersu Ertuğrul

Yönetim Yeri ve İletişim
Adres: Kavaklıdere Mah. Tunus Cad. No: 15/4 Çankaya / Ankara

Telefon:
0 (312) 555 10 20

E-posta:
bilgi@mirasdergisi.com

Web:
www.mirasdergisi.com

Basım Yeri
Örnek Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.
İvedik OSB, Matbaacılar Sitesi 1. Cad. No: 12 Yenimahalle / Ankara

Sertifika No:
45678

Yayın Türü:
Yerel Süreli Yayın - Aylık

(Not: Dergide yer alan yazı ve fotoğrafların tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.)

Bir Centilmenin Anatomisi:
Gardıroptaki Diplomasi

Mustafa Kemal Atatürk'ün giyim tarzı, yalnızca kişisel bir estetik tercih dizisi değil, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme vizyonunun görsel bir manifestosudur. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, toplumun dış görünümünün de zihniyet değişimiyle eşzamanlı olarak yenilenmesi gerektiğine inanan Atatürk, "gardıroptaki diplomasi" kavramını bizzat hayata geçirmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerindeki karmaşık ve yerel giyim kodlarının aksine, sade, evrensel ve rasyonel bir görünümü benimsemiştir. Kıyafet, uluslararası arenada genç cumhuriyetin çağdaş, seküler ve evrensel normlara tam entegre bir devlet olduğunu kanıtlama çabasında en güçlü siyasal iletişim araçlarından biri olmuştur (Turan, 2010). Böylece yeni devletin çağdaşlaşma vizyonu, yalnızca yasalarda değil, doğrudan liderinin duruşunda ve her bir giysi detayında somutlaşmıştır.

Üniformadan Sivil Liderliğe Geçiş

Milli Mücadele yıllarında halkın karşısına askeri üniformasıyla çıkan başkomutan, cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte sivil giyime radikal ve kararlı bir geçiş yapmıştır. Bu tarihi hamle, salt bir kıyafet değişimi değil; kazanılan askeri zaferin sivil, demokratik ve hukuk temelli bir yapıya evrildiğinin en net göstergesidir (Atay, 1968). Atatürk, genç cumhuriyetin artık kılıçla değil; ilim, fen ve çağdaşlıkla yükseleceğine yürekten inanıyordu. Bu doğrultuda benimsediği kusursuz takım elbiseler ve fraklar, Türkiye'nin uluslararası alanda artık barışçıl, modern ve kurumsal bir devlet anlayışıyla yönetileceğinin altını çiziyordu. Kısacası, askeri bir dehanın zarif ve vizyoner bir devlet adamına dönüşümü, en belirgin şekilde gardırobunda iz bırakmıştır.

Frak ve Modern Cumhuriyetin Temsili

Atatürk'ün Çankaya Köşkü'ndeki resmi davetlerde sıklıkla tercih ettiği frak, geçmişin köhneleşmiş kodlarından mutlak bir kopuşu simgeler. Frak, 20. yüzyılın başlarında uluslararası diplomaside eşitliğin, saygınlığın ve Batılı medeni dünyanın bir parçası olmanın evrensel sembolüydü. Yabancı büyükelçileri ağırlarken giydiği, milimetrik hesaplarla dikilmiş fraklar, beyaz papyon ve kolalı gömlekler, "biz de bu uygar ailenin eşit bir üyesiyiz" mesajını sözsüz biçimde, en güçlü haliyle iletmiştir (Bozdağ, 1995). Kumaşın kalitesi ve dikişin nizamı, masaya oturmadan önce görsel bir denklik sağlamış ve yeni devletin ciddiyetini kendi bedeni üzerinden dünyaya duyurmuştur.

Şapka ve Zihniyet Devrimi

Kıyafet devriminin en vurucu adımı olan şapka, yalnızca bir aksesuar değişimi değil, yüzünü çağdaşlığa dönen bir ulusun simgesidir. Fes eski düzeni temsil ederken; siperlikli şapka, geleceğe başı dik bakabilen modern bireyin başlığı olmuştur. Atatürk'ün 1925'te Kastamonu'da Panama şapkasıyla halkın karşısına çıkıp "Buna şapka derler" diyerek yeni başlığı tanıtması, uygar bir toplum hedefinin en estetik adımıdır.

Kendi Çizgisini Yaratan Lider ve Yerli Kumaş

Atatürk'ün stil anlayışı, Batı modasını körü körüne taklit etmekten ziyade, onu kendi özgün duruşuyla harmanlamaya dayanıyordu. Kıyafetlerinin yakasından düğme sayısına kadar tüm detaylarıyla bizzat ilgilenir, hatta bazı ceket ve pelerin modellerini kendisi çizerdi. Dönemin en yetenekli terzileriyle çalışırken, Cumhuriyet'in ekonomik bağımsızlık vizyonunu gardırobuna da yansıtmıştır. Özellikle Sümerbank'ın kurulmasıyla birlikte yerli üretim kumaşları tercih ederek, hem yüksek estetiğin hem de ulusal kalkınmanın bir arada yürüyebileceğini tüm topluma bizzat göstermiştir.

Gündelik Zarafet ve Aksesuarların Dili

Resmi davetlerdeki frakların yanı sıra, Atatürk'ün gündelik giyim tarzı da büyük bir incelik ve işlevsellik barındırıyordu. Yurt gezilerinde veya Florya'daki dinlenme zamanlarında tercih ettiği spor ceketler, keten takımlar ve külot pantolonlar, onun dinamik ve halkla iç içe olan lider profilini pekiştirmiştir. Kombinlerini tamamlayan bastonu, köstekli saati ve zarif mendilleri ise çağdaş bir centilmenliğin sessiz imzalarıdır.

Fraktan ketene uzanan bu stil, Cumhuriyetin en zarif mesajıydı.

ÜÇGENİN ADINI KİM KOYDU?
Bir Dil ve Bilim Tasarımcısı Olarak Atatürk

Bugün ilkokul sıralarından itibaren ezbere bildiğimiz üçgen, açı, boyut, uzay ve yüzey gibi kelimelerin, bir zamanlar öğrencilerin kâbusu olan ağır Osmanlıca terimlerin yerine bizzat Mustafa Kemal Atatürk tarafından tasarlandığını biliyor muydunuz? Bir devlet adamının yalnızca cephede veya mecliste değil, bir ders kitabının sayfalarında da nasıl devrim yapabileceğinin en somut kanıtı, 1936–1937 kışında Dolmabahçe Sarayı'nda kaleme alınan 44 sayfalık Geometri kitabıdır.

Anlaşılmaz Terimlerden Yalın Bilime

Cumhuriyet'in ilk yıllarında okullarda okutulan geometri kitapları, Arapça ve Farsça kökenli karmaşık tamlamalarla doluydu. Öğrencilerin kavramı anlamadan önce kelimenin dilbilgisini çözmesi gerekiyordu. Bilimin ancak ana dilde ve yalın bir mantıkla öğrenilebileceğine inanan Atatürk, 3. Türk Dil Kurultayı'nın ardından Fransızca kaynakları inceleyerek Türkçenin kendi köklerinden sistematik bir bilim dili inşa etti. Kapağına adını dahi yazdırmadığı bu eser, öğretmenlere ve yazarlara rehber olması için anonim olarak yayımlandı. Bu terimler bugün hâlâ kullanılmaktadır.

Bilimin yalın bir ana dille yükseleceğine inanan Atatürk, 1937'de Sivas Lisesi'nde yalnızca bir problem çözmüyor; bir milletin düşünme biçimini inşa ediyordu.

YAPAY ZEKA TARAFINDAN OLUŞTURULMUŞTUR!

Türkçe Köklerden Doğan Matematik Mantığı

Atatürk'ün ürettiği terimler rastgele seçilmiş karşılıklar değil, kavramın geometrik işlevini ve görsel mantığını yansıtan birer tasarım harikasıydı. Örneğin zaviye yerine, iki doğrunun açılma durumunu tarif eden açı kelimesini; buud yerine boyut, satıh yerine yüzey ve mekân yerine uzay kavramını türetti. Öğrencilerin anlamını bilmeden ezberlediği müselles-i mütesaviyü'l-adla gibi karmaşık tamlamalar, yerini tek bakışta kavranan eşkenar üçgen gibi berrak tanımlara bıraktı. Benzer şekilde -gen ekiyle dörtgen, beşgen ve çokgen gibi sistematik bir kavram ailesi kuruldu. Böylece geometri dersi kuru bir ezber yükü olmaktan çıkıp mantık yürütmeye dayalı bir düşünme pratiğine dönüştü. Dilin kök ve ek yapısını matematiksel bir formül gibi işleyen bu yaklaşım, Türkçenin en soyut bilim kavramlarını bile üretme gücünü kanıtladı.

Sivas Lisesi'nde Tarihi Bir Ders

Atatürk, bu yeni terimleri yalnızca kâğıt üzerinde bırakmadı; onları doğrudan sınıf ortamında test etti. 13 Kasım 1937'de Sivas Lisesi'ni ziyaret ettiğinde, 9-A sınıfının geometri dersine girerek sıraların arasına oturdu. Tahtaya kalkan bir öğrencinin eski Osmanlıca terimlerle problemi anlatmakta zorlandığını görünce tebeşiri bizzat eline aldı. Tahtaya çizdiği şekiller üzerinden zaviye yerine açı, müselles yerine üçgen ve dılı yerine kenar diyerek dersi anlattı. O gün Sivas'ta bir lise sınıfında yankılanan bu yalın kelimeler, yalnızca öğrencilerin değil, tüm bir eğitim sisteminin önünü açtı.

Eskiden Yeniye: Bir Dil Devriminin Sözlüğü

Atatürk'ün 44 sayfalık kılavuzunda Türkçeye kazandırdığı ve bugün hâlâ ders kitaplarında tek harfi değişmeden kullanılan o yalın terimlerden bazıları:

Eski Terim (Osmanlıca)	Atatürk'ün Tasarımı
• Müselles	→ Üçgen
• Mustatil	→ Dikdörtgen
• Şibh-i münharif	→ Yamuk
• Hatt-ı munassıf	→ Açıortay
• Nısf-ı kutr	→ Yarıçap
• Muhit-i daire	→ Çember
• Kaim zaviye	→ Dik açı
• Müselles-i mütesaviyü'l-adla	→ Eşkenar üçgen

SATIR ARALARINDAKİ ZİHİN
3.997 Kitap, Çankaya Kütüphanesi ve Kırmızı Kalem

Mustafa Kemal Atatürk'ün bir askeri deha ve devlet adamı olmasının ardındaki en güçlü itici güç, hiç şüphesiz onun sarsılmaz entelektüel merakı ve hayat boyu süren okuma tutkusuydu. Harbiye yıllarından başlayarak cephede çadır ışığının altında, uzun tren yolculuklarında ya da Çankaya Köşkü'nün gecelere uzanan sessizliğinde elinden hiç düşürmediği kitaplar, onun zihin haritasının ve dünya görüşünün en somut tanıklarıdır. En çetin savaş koşullarında bile yanında taşıdığı seyyar sandıklarda mutlaka tarih, felsefe ve edebiyat eserleri bulunduran Atatürk, eylemi her zaman derin bir bilgi birikimiyle beslemiştir. Bugün Anıtkabir ve Çankaya Köşkü arşivlerinde büyük bir özenle korunan 3.997 adet kitap, yalnızca rafları dolduran ciltler değil; çağdaş ve modern Türkiye'nin fikri temellerinin atıldığı, devrimlerin ilmek ilmek dokunduğu dev bir düşünce laboratuvarıdır.

Okumak Değil, Kitapla Tartışmak

Atatürk'ün okuma biçimi pasif bir bilgi tüketimi değil, yazarla yapılan hararetli bir fikir tartışmasıydı. Elindeki meşhur kırmızı ve mavi uçlu kalemleriyle kritik satırların altını özenle çizer, sayfa kenarlarına "dikkat", "mühim", "çok doğru" ya da "yanlış" gibi doğrudan notlar düşerdi. Fransızcadan Osmanlıcaya, tarihten felsefeye, sosyolojiden antropolojiye kadar uzanan bu geniş okuma yelpazesi; onun herhangi bir ideolojiyi körü körüne kopyalamak yerine, farklı kaynakları sentezleyerek kendi özgün düşünce sistemini kurduğunu gösterir. Örneğin Jean-Jacques Rousseau'nun Toplum Sözleşmesi'ni satır satır incelerken düştüğü notlar, "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" ilkesinin zihninde nasıl olgunlaştığını açıkça ortaya koyar.

YAPAY ZEKA TARAFINDAN OLUŞTURULMUŞTUR!

Çankaya'dan Topluma Yayılan Işık

Kütüphanesindeki binlerce eserin büyük bir bölümünü tarih, dil, edebiyat ve hukuk kitapları oluşturuyordu. Atatürk, okuduğu eserlerdeki kritik fikirleri yalnızca kendi zihninde tutmaz; birer akademi niteliğindeki Çankaya sofralarında dönemin bilim insanları, yazarları ve devlet adamlarıyla masaya yatırarak onları somut birer devlet politikasına ve reforma dönüştürürdü. Kırmızı kalemiyle işaretlediği o satırlar; Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu'nun kuruluşundan Medeni Kanun'un kabulüne kadar pek çok köklü devrimin ilk kıvılcımı oldu.

Atatürk için okumak pasif bir dinlenme biçimi değil; satır kenarlarına düştüğü kırmızı notlarla yazarla giriştiği hararetli bir fikir tartışmasıydı.

Üstelik bu entelektüel birikimi yalnızca başkentteki kurumsal çalışmalarla sınırlı bırakmadı; okuduğu önemli eserlerin Türkçeye çevrilmesini bizzat teşvik ederek, yurt gezilerinde uğradığı halkevleri ve okul kütüphanelerine kendi kitaplığından seçtiği ciltleri hediye etti. Böylece Çankaya'nın çalışma odasında başlayan okuma serüveni, tüm Anadolu'ya yayılan kitlesel bir aydınlanma hareketine dönüştü.

Not: Halkevleri ve okul kütüphanelerine kitap bağışı ile tercüme faaliyetleri detayı, mevcut kaynakçamızdaki Anıtkabir Derneği Yayınları (2001) ve Gürer (2003) eserlerinin kapsamı içinde yer alıyor.

Kırmızı Kalemin İşaret Ettiği Gelecek

Anıtkabir arşivindeki kitapların sayfaları çevrildiğinde, okuyucuyu metinlerin kendisi kadar Atatürk'ün el yazısıyla düştüğü kenar notları ve işaretleme sistemi karşılar. O, okuduğu her satırı mutlak doğru kabul eden bir okur değil; metni sorgulayan, eleştiren ve kendi zihin süzgecinden geçiren aktif bir araştırmacıydı. Sayfa kenarlarına koyduğu tek bir çizgi "önemli", çift çizgi "çok önemli", soru işareti ise "tartışmaya açık" anlamına geliyordu. Özellikle tarihsel analizler, devlet yönetimi, dil bilimi ve uygarlık tarihi üzerine yoğunlaşan bu notlar, aslında ileride atılacak adımların ilk taslaklarıydı. Bugün o ciltlere bakan araştırmacılar, yalnızca bir liderin hangi kitapları okuduğunu değil, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin zihinsel mimarisinin satır aralarında nasıl inşa edildiğini adım adım takip edebiliyor.

Cephedeki Seyyar Kütüphane ve İki Ciltlik Yol Arkadaşlığı

Atatürk'ün okuma tutkusu, top seslerinin ortasında bile kesintiye uğramayan bir disiplindi. Çanakkale'den Sakarya'ya kadar gittiği her cepheye özel kitap sandıklarıyla gider, nöbet aralarında çadırında gaz lambası ışığında kitaplarını incelerdi. Cephe koşullarında kalın ciltleri rahatça okuyabilmek için kitapları ortadan ikiye böldürerek yanına aldığı bilinir. Savaş meydanlarında dahi bilginin rehberliğinden vazgeçmeyen bu tavır, askeri zaferlerin kalıcı devrimlere dönüşmesinin en net cevabıdır. cevabıdır.kalıcı siyasi ve toplumsal devrimlere dönüşebildiğinin en net cevabıdır.

SAAT 20.00'DEN SONRA ÇANKAYA
Akşam Sofraları: Bir Fikir Laboratuvarı ve Entelektüel Akademi

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Çankaya Köşkü'nde saat 20.00'yi gösterdiğinde başlayan akşam yemekleri, sıradan bir ziyafet veya protokol buluşmasının çok ötesindeydi. Mustafa Kemal Atatürk'ün ev sahipliğinde kurulan bu sofralar; tarihçilerin, dil bilimcilerin, sanatçıların, askerlerin ve siyasetçilerin bir araya geldiği, genç Türkiye'nin geleceğinin tartışıldığı gerçek birer "serbest akademi" işlevi görüyordu. Gündüz devlet dairelerinde yürütülen bürokratik mesai, akşam saatlerinde Çankaya'nın yemek salonunda yerini derinlikli fikir tartışmalarına, eleştirel beyin fırtınalarına ve reform tasarılarına bırakıyordu.

Kara Tahtalı Yemek Salonu

Çankaya sofralarının en dikkat çekici ve sembolik detayı, yemek masasının hemen yanı başında duran ayaklı bir kara tahtaydı. Tartışılan konu tarih tezleri, yeni Türkçe kelimelerin türetilmesi veya ekonomik bir kalkınma planı olduğunda; Atatürk veya davetli bilim insanları yerlerinden kalkıp tebeşirle bu tahtanın başına geçerdi. Fikirler yalnızca sözle havada kalmaz; tahtaya çizilen haritalar, şemalar, yazılan kelimeler ve yapılan hesaplamalarla somut birer projeye dönüştürülürdü. Bu yönüyle yemek salonu, sıradan bir davet mekânı olmaktan çıkıp kelimenin tam anlamıyla bir üniversite amfisine ve aktif bir düşünce laboratuvarına evrilirdi.

Katılımcı Demokrasi ve Özgür Tartışma Ortamı

Atatürk'ün sofrasında rütbeler kapıda bırakılır, söz hakkı yalnızca bilimsel akla ve ikna edici argümanlara tanınırdı. Davetliler, bizzat Atatürk'ün fikirlerine dahi çekinmeden itiraz etmeye ve karşı tezler sunmaya teşvik edilirdi. Sabaha kadar sürebilen bu oturumlarda; Harf Devrimi'nden Türk Tarih Kurumu'nun kuruluşuna, kadın haklarından dış politikaya kadar pek çok tarihi kararın ilk tohumları bu özgür tartışma ikliminde atıldı.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Çankaya Köşkü'nde saat 20.00'yi gösterdiğinde başlayan akşam yemekleri, sıradan bir ziyafet veya protokol buluşmasının çok ötesindeydi. Mustafa Kemal Atatürk'ün ev sahipliğinde kurulan bu sofralar; tarihçilerin, dil bilimcilerin, sanatçıların, askerlerin ve siyasetçilerin bir araya geldiği, genç Türkiye'nin geleceğinin tartışıldığı gerçek birer "serbest akademi" işlevi görüyordu. Gündüz devlet dairelerinde yürütülen bürokratik mesai, akşam saatlerinde Çankaya'nın yemek salonunda yerini derinlikli fikir tartışmalarına, eleştirel beyin fırtınalarına ve reform tasarılarına bırakıyordu.

Kara Tahtalı Yemek Salonu

Çankaya sofralarının en dikkat çekici ve sembolik detayı, yemek masasının hemen yanı başında duran ayaklı bir kara tahtaydı. Tartışılan konu tarih tezleri, yeni Türkçe kelimelerin türetilmesi veya ekonomik bir kalkınma planı olduğunda; Atatürk veya davetli bilim insanları yerlerinden kalkıp tebeşirle bu tahtanın başına geçerdi. Fikirler yalnızca sözle havada kalmaz; tahtaya çizilen haritalar, şemalar, yazılan kelimeler ve yapılan hesaplamalarla somut birer projeye dönüştürülürdü. Bu yönüyle yemek salonu, sıradan bir davet mekânı olmaktan çıkıp kelimenin tam anlamıyla bir üniversite amfisine ve aktif bir düşünce laboratuvarına evrilirdi.

O masada söz hakkı makamlara değil, yalnızca bilimsel akla ve ikna edici argümanlara tanınırdı; Atatürk'ün fikirlerine dahi özgürce itiraz edilirdi.

Kültür ve Sanatın Kalbi

Siyasi ve bilimsel meselelerin yanı sıra müzik, edebiyat ve güzel sanatlar da Çankaya akşamlarının ayrılmaz bir parçasıydı. Sofra etrafında bazen dönemin önde gelen şairleri yeni dizelerini okur, bazen klasik Batı müziği eserleri dinlenir, bazen de Atatürk'ün çok sevdiği Rumeli türküleri hep bir ağızdan söylenirdi. Akıl ve bilimin estetikle harmanlandığı bu buluşmalar, yeni Cumhuriyetin kültür politikalarının şekillendiği ve aydın kadroların ortak bir vizyon etrafında kenetlendiği eşsiz bir okul niteliğindeydi.

Sabaha Uzayan Devlet Mesaisi

Çankaya sofralarında zaman kavramı gündelik kuralların dışındaydı; akşam sekizde başlayan fikir alışverişleri, konunun önemine göre sıklıkla gün ağarana dek sürerdi. Atatürk'ün bitmek bilmeyen enerjisi ve detaycı sorgulamaları karşısında davetliler, gece boyunca notlar tutar, ertesi sabah bakanlıklarda veya kurumlarda uygulanacak kararların taslaklarını bizzat masada hazırlardı. Bu yönüyle Çankaya akşamları, Türkiye'nin modernleşme sürecindeki bürokratik engelleri aşan en hızlı ve dinamik karar alma mekanizmasıydı.

Misafir Defterindeki İsimler: Liyakat Sofrası

Bu masaya oturmak için yüksek bir makam şart değildi; Atatürk, alanında yetkin genç akademisyenleri, öğretmenleri ve sanatçıları da sofrasına davet ederdi. Yurt dışından dönen bir uzman ya da Anadolu'dan bir eğitimci, devletin zirvesiyle aynı masada tartışabilirdi. Bu yaklaşım, liyakatin en somut göstergesiydi.

GÜNLÜK RUTİN: FOKS, KAHVE VE VALS
Atatürk'ün 24 Saati

Mustafa Kemal Atatürk'ün bir günü, hem askerî bir disiplini hem de zarif bir şehirli yaşamı bir arada barındırırdı. Sabaha karşı tamamlanan mesainin ardından 09.30 sularında uyanan Atatürk, güne yatağının başucundaki sade Türk kahvesini yudumlayıp yerli ve yabancı gazeteleri inceleyerek başlardı. Kahvaltıda ise gösterişten uzak; bir dilim kızarmış ekmek, peynir, zeytin ve soğuk ayranı tercih ederdi.

Öğle Saatleri: Foks ve Doğa Yürüyüşleri

Çankaya bahçesinde yaptığı kısa yürüyüşler ve sadık köpeği Foks ile geçirdiği anlar, yoğun devlet işleri arasındaki en büyük molasıydı. Öğleden sonra kabulleri gerçekleştirir, sık sık habersiz okul ve fabrika denetimlerine çıkardı.

Akşamüzeri: Çalışma Odası ve Hazırlık

Öğleden sonra saatleri çalışma masasında raporları incelemek, haritalar üzerinde çalışmak ve konuşma taslaklarını hazırlamakla geçerdi. Akşam yemeğinden önce kısa bir dinlenmenin ardından her zaman ütülü ve kusursuz takım elbisesiyle saat 20.00'deki fikir sofrasına hazır hale gelirdi.

Gece: Sofralar, Müzik ve Vals

Gece yarısına doğru tartışmalar yerini sanata ve müziğe bırakırdı. Zaman zaman Cumhuriyet balolarına katılarak zarif bir vals ya da zeybek ile topluma öncülük eder; köşkte kaldığı gecelerde ise klasik müzik veya Rumeli türküleri eşliğinde sabaha karşı 03.30'a dek okur ve notlar alırdı.

Gündüzleri cephe ciddiyetiyle yönetilen devlet işleri, gece yarısından sonra yerini müziğe, dansa ve sabaha uzanan okumalara bırakırdı.

BOZKIRDA BİR VAHA: ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ

Cumhuriyetin Tarım, Mimari ve Üretim Devrimi

1925 yılında Ankara'nın çorak ve bataklıklarla kaplı kıraç bozkırında kurulan Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ), genç Cumhuriyetin doğaya ve imkânsızlıklara meydan okuduğu dev bir kalkınma laboratuvarıydı. Yabancı uzmanların "burada hiçbir şey yetişmez" şeklindeki olumsuz raporlarına rağmen Atatürk, kendi şahsi birikimiyle bu projeyi başlattı. Bilimsel yöntemlerle yürütülen ıslah çalışmaları sonucunda yeşeren bu topraklar, modern tarım tekniklerinin Türkiye'de uygulanabileceğini herkese kanıtladı.

Toprağı Dönüştüren Modern Tarım Laboratuvarı

Çiftlikte sıtma yayan bataklıklar kurutuldu, milyonlarca fidan dikildi ve traktörle modern tarım teknikleri Anadolu çiftçisine uygulamalı olarak tanıtıldı. Süt, bira, şarap ve meyve suyu fabrikaları gibi entegre üretim birimleri; hem başkent Ankara'nın sağlıklı gıda ihtiyacını karşıladı hem de yerli sanayiye model oldu.

Mimaride Cumhuriyet Estetiği

AOÇ, aynı zamanda Erken Cumhuriyet Dönemi mimarisinin en özgün örneklerine ev sahipliği yaptı. İsviçreli mimar Ernst Egli tarafından tasarlanan Marmara Köşkü, Bira Fabrikası ve işçi konutları; işlevselliği, sadeliği ve modern çizgileriyle genç Türkiye'nin çağdaş şehircilik vizyonunu yansıtıyordu.

Halk İçin Nefes Alan Bir Yaşam Alanı

Üretim ve mimarinin yanı sıra çiftlik, Ankaralıların sosyal hayatına da yeni bir soluk getirdi. Karadeniz ve Marmara havuzları, hayvanat bahçesi ve mesire alanlarıyla AOÇ; halkın doğayla buluştuğu, dinlendiği ve modern kamusal yaşam kültürünü deneyimlediği yeşil bir vahaya dönüştü.

Millete Armağan Edilen Büyük Miras

Atatürk, büyük emeklerle yeşerttiği bu dev üretim ve yaşam merkezini şahsi mülkü olarak görmedi. 11 Haziran 1937 tarihinde aldığı tarihi bir kararla tüm çiftlik arazisini, fabrikalarını ve demirbaşlarını Türk milletine ve devlet hazinesine bağışlayarak kamusal hizmetin en kalıcı örneğini sergiledi.

ZAMANIN TANIKLARI
Özel Koleksiyon: Cep Saati, Baston ve İmzalı Dolma Kalem

Tarihi yalnızca büyük belgeler ve zaferler değil, bir liderin günlük hayatına eşlik eden kişisel eşyalar da anlatır. Mustafa Kemal Atatürk'ün Anıtkabir Müzesi'nde sergilenen şahsi eşyaları; onun zarafete verdiği önemi, dakik çalışma disiplinini ve devrimlere imza atan zihinsel titizliğini günümüze taşıyan sessiz tanıklardır. Her biri sade ama yüksek bir zevkin ürünü olan bu parçalar, ardında derin tarihi hikâyeler barındırır.

Conkbayırı'nın Kurtarıcı Tanığı: Omega Cep Saati

Atatürk'ün yelek cebinde taşıdığı ve zarif zinciriyle kıyafetini tamamlayan Omega marka cep saati, yalnızca zamanı ölçen bir aksesuar değil, Türk tarihinin dönüm noktalarından birinin bizzat tanığıdır. 10 Ağustos 1915'te Conkbayırı'nda göğsüne isabet eden şarapnel parçasını durdurarak hayatını kurtaran bu saat, Çanakkale Zaferi'nin ve liderin cephedeki sarsılmaz iradesinin en güçlü sembolü haline gelmiştir.

Şehirli Zarafetin İmzası: Baston Koleksiyonu

Atatürk'ün gardırobunda bastonların özel bir yeri vardı. Fildişi, gümüş ve altın kakmalı abanoz bastonlar; resmi törenlerden şehir gezilerine kadar vakur duruşunun zarif birer imzasıydı. Her biri, onun incelikli zevkini ve modern centilmenliğini yansıtırdı.

Devrimlere İmza Atan Uç: İmzalı Dolma Kalem

Gece yarısına dek süren okumalarında kitaplara notlar düştüğü, Harf Devrimi'nden Medeni Kanun'a kadar tarihi kararları onayladığı dolma kalemleri, entelektüel üretiminin en yakın yol arkadaşlarıydı. Altın uçlu ve sade gövdeli bu kalemler, yalnızca bir yazı aracı değil; akıl ve bilimle inşa edilen modern Türkiye'nin hukuki temelini atan kararlı iradenin simgesiydi. Ulusun kaderini değiştiren kanunlar, diplomatik yazışmalar ve nutuk taslakları bu kalemlerle tarihe mal olmuştur.

Gece Okumalarının Tanığı: Çalışma Masası

Çankaya'daki çalışma odasının merkezinde yer alan sade ahşap masa ve üzerindeki yeşil abajurlu masa lambası, sabaha karşı saatlere dek süren yoğun entelektüel mesainin en yakın tanığıydı. Tarihten felsefeye, dilden sosyolojiye uzanan binlerce eser, bu ışığın altında kırmızı ve mavi kalemlerle altları çizilerek ve kenarlarına notlar düşülerek okunmuş; genç Cumhuriyetin çağdaş düşünsel haritası bu mütevazı çalışma masasında şekillenmiştir. Ülkenin geleceğine yön veren en kritik stratejiler, eğitim reformları ve dil çalışmaları, gürültüden uzak bu masanın başında saatler süren titiz incelemeler sonucunda olgunlaşarak topluma kazandırılmıştır.

DÜNYA BASININDA ATATÜRK

Time Kapakları ve Yabancı Manşetler Arşivi

Millî Mücadele'nin zaferle sonuçlanması ve modern Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanı, uluslararası basında geniş bir yankı uyandırdı. Dönemin önde gelen Amerikan ve Avrupa gazeteleri, savaş meydanlarındaki başarısını köklü toplumsal reformlarla taçlandıran Mustafa Kemal Atatürk'ü çağının en dikkat çekici devlet adamı olarak manşetlerine taşıdı. Yabancı basın arşivleri, genç Cumhuriyetin dünyadaki meşruiyet ve saygınlık kazanma sürecinin en somut belgeleri niteliğindedir.

Küresel İkon: Time Dergisi Kapakları

Dünya kamuoyunun nabzını tutan ABD merkezli Time dergisi, Atatürk'ü iki kez kapağına taşıyarak tarihe geçti. İlk olarak 24 Mart 1923 tarihli sayısında "Where is a Turk his own master?" (Bir Türk nerede kendi kendinin efendisidir?) başlığıyla Millî Mücadele zaferini dünyaya duyurdu. 21 Şubat 1927 tarihli ikinci kapakta ise Harf Devrimi öncesindeki modernleşme hamlelerini vurgulayarak yeni Türkiye'nin kurucu mimarını küresel bir lider olarak selamladı.

Batı Basınında Reformların Yankısı

The New York Times, Le Temps ve The Times gibi saygın yayın organları, Ankara'da atılan her adımı yakından izledi. Harf Devrimi, kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanınması ile laik hukuk sistemi; yabancı muhabirlerin kaleminde "Doğu'da doğan çağdaş bir mucize" ve "yüzyılın en cesur modernleşme projesi" ifadeleriyle yer buldu. Bu dönüşüm, Türkiye'nin dünyadaki itibarını hızla artırdı.

1923 ve 1927 yıllarında iki kez Time dergisinin kapağına taşınan Mustafa Kemal Atatürk, yalnızca savaş meydanlarındaki zaferleriyle değil; Batı basınının 'yüzyılın en cesur modernleşme projesi' olarak tanımladığı köklü toplumsal reformlarıyla da dünya tarihinin seyrini değiştiren vizyoner bir lider olarak manşetlere kazındı.

KAVRAMSAL KAPANIŞ
Manevi Miras: Akıl, İlim ve Özgür Düşünce

Mustafa Kemal Atatürk'ü çağdaşlarından ayıran en temel özellik, kurduğu Cumhuriyet'i ve gerçekleştirdiği devrimleri donmuş birer kalıp olarak değil, sürekli kendini yenileyen dinamik bir uygarlık yürüyüşü olarak tasarlamasıydı. Onun bıraktığı en büyük eser, yalnızca haritalar üzerinde çizilmiş sınırlar veya inşa edilmiş kurumlar değil; bireyi dogmaların karanlığından kurtarıp kendi aklının öznesi haline getiren derin bir zihniyet devrimidir. Bu miras, geçmişe duyulan statik bir hayranlıktan öte, geleceği bilimin ışığında inşa etme sorumluluğudur.

Doğmadan Önce Yola Çıkan Fikir: Akıl ve İlim

Atatürk'ün "Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım ilim ve akıldır" sözü, Cumhuriyet felsefesinin özünü oluşturur. Kalıplaşmış düşüncelerin yerine pozitif bilimi ve eleştirel aklı koyan bu yaklaşım, her yeni kuşağa kendi çağının gerçeklerini kavrama ve bilimsel yöntemlerle çözüm üretme ödevi yükler. İlim ve akıl, değişen dünyada yönünü kaybetmemek için en güvenilir pusuladır.

Atatürk'ü anlamak, geçmişe duyulan statik bir hayranlıktan öte; geleceği ilim, akıl ve özgür düşüncenin rehberliğinde inşa etme sorumluluğunu üstlenmektir.

YAPAY ZEKA TARAFINDAN OLUŞTURULMUŞTUR!

KAYNAKÇA

- Akseki, C. (2016). Atatürk'ün Ölümünün Türk Ulusal Basınına Yansıması (1938–1939). Belgi Dergisi, (12). https://dergipark.org.tr/tr/pub/belgi/article/388898
- **Arığ, A. S. (2023). Şapka İnkılabı. Atatürk Ansiklopedisi.** https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/1232/%C5%9Eapka-%C4%B0nk%C4%B1lab%C4%B1
- Atatürk Araştırma Merkezi. (2021). Atatürk'ün Okuduğu Kitaplar. Atatürk Ansiklopedisi. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/879/Atat%C3%BCrk%E2%80%99%C3%BCn-Okudu%C4%9Fu-Kitaplar
- Atatürk Araştırma Merkezi. (2021). Türk Dil Kurumu. Atatürk Ansiklopedisi. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/413/T%C3%BCrk-Dil-Kurumu
- Atatürk Araştırma Merkezi. (2021). Kemalizm. Atatürk Ansiklopedisi. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/536/Kemalizm
- DergiPark Akademik Arşiv. (2017). Atatürk ve Matematik. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/651168
- DergiPark Akademik Arşiv. (2023). Dilde Sadeleşme Çabalarının Atatürk'ün Geometri Kitabına Katkıları. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3048099
- Gökçe, B. (t.y.). Atatürk ve Eğitim Politikası. DergiPark Akademik Arşiv. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/217369
- Öztoprak, İ. (2020). Atatürk Orman Çiftliği. Atatürk Ansiklopedisi. https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/detay/830/Atat%C3%BCrk-Orman-%C3%87iftli%C4%9Fi
- Time Magazine Archive. (1923, 24 Mart). Mustapha Kemal Pasha Cover Story. Time USA, LLC. https://content.time.com/time/covers/0,16641,19230324,00.html
- Time Magazine Archive. (1927, 21 Şubat). Mustafa Kemal Pasha Cover Story. Time USA, LLC. https://content.time.com/time/covers/0,16641,19270221,00.html

AUDEMARS PIGUET

Le maître de l'horlogerie depuis 1875

Geçmişin Asaleti, Geleceğin Mekanik Kusursuzluğu

WATCHES AND WONDERS 2026 | LE BRASSUS

150. Yıl Özel Üretim - Unique Piece

MİRAS

ŞİMDİ YAYINDA!

QR OKUT!

Tüm seçkin **kitapçılarda** ve **dijitalde.**